

Raadsvergadering	
Onderwerp	Duurzame herinvoering vlam van Minckelers
Registratienummer	2026- 02886
Collegevergadering	22 september 2026
Portefeuillehouder	Hubert Mackus & Jeroen Hoenderkamp
Afdeling	Ruimte
Team	Wonen en Leefkwaliteit
Behandelend ambtenaar	DAHM Bronneberg 043-350 4606 Diego.Bronneberg@maastricht.nl
Bijlagen	1
Ter inzage in raadsportefeuille	

AAN DE GEMEENTERAAD

Samenvatting

Dit peilvoorstel is een uitwerking van de motie 'Duurzame herinvoering vlam van Minckelers'. Na onderzoek blijken enkele opties voor de herinvoering niet haalbaar of duurzaam. Daarom zijn ook andere alternatieven onderzocht. Met dit peilvoorstel wordt de gemeenteraad gevraagd haar voorkeur uit te spreken over de opties.

Op basis van technisch onderzoek en cultuurhistorische afwegingen zijn vier hoofdrichtingen uitgewerkt: A) een kunstzinnige fysieke toevoeging, B) lichtkunst met LED, C) een virtuele toevoeging of D) het handhaven van de huidige situatie zonder vlam. Per optie zijn de gevolgen voor cultuurhistorie, beleving, techniek, kosten en doorlooptijd in beeld gebracht. Ook is verkend hoe de beleving en cultuurhistorische waarde van de omgeving van het standbeeld kan worden versterkt.

Het college heeft een voorkeur voor variant D: 'huidige situatie handhaven zonder vlam'. Daarbij stelt het college voor om op termijn te onderzoeken of in de bredere afweging omtrent de herinrichting van de markt, ook de omgeving van het beeld kan worden versterkt.

Peilpunten

1) Ondersteunt de raad de voorkeursrichting van het college en, indien dat niet het geval is, welke richting vindt de raad wenselijk?

1. Aanleiding, bevoegdheden en context.

De gemeenteraad heeft met een [motie](#) verzocht te onderzoeken hoe de vlam van Minckelers op een duurzame wijze kan worden heringevoerd. Naar aanleiding hiervan is een technisch en een cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd. Hierover bent u geïnformeerd middels een [raadsinformatiebrief](#) op 20 juli 2026. In deze brief is geschetst waarom waterstof, bio- of synthetisch gas geen duurzame of realiseerbare opties zijn. Het college realiseert zich daarmee dat de uitvoering van de motie daarmee een andere richting neemt.

In de RIB van 20 juli wordt verwezen naar het peilvoorstel dat het college u nu voorlegt. Uw rol in dezen is het geven van een advies aan het college. De uiteindelijke beslissingsbevoegdheid voor de uitvoering van de alternatieven ligt bij het college zelf.

2. Gewenste situatie.

Meer informatie over de uitgewerkte alternatieven is opgenomen in de bijlage. Na beoordeling van de uitgewerkte alternatieven heeft het college een voorkeursrichting. Met dit voorstel peilen wij het draagvlak vanuit de raad over de voorkeursrichting van het college. Indien de raad het niet eens is met het voorstel vanuit het college, peilt het college ook graag welk alternatief wel de voorkeur heeft. Het college heeft een voorkeur voor variant D: 'huidige situatie handhaven' als voorkeursrichting. Dit betekent dat de vlam niet wordt teruggebracht, maar dat bij een toekomstige herinrichting van de markt onderzocht wordt of de cultuurhistorische beleving rond het standbeeld kan worden versterkt.

3. Argumenten.

1.1 *De voorgestelde richting van het college is in lijn met cultuurhistorie van het standbeeld*

De voorgestelde richting wordt vanuit cultuurhistorisch oogpunt positief beoordeeld, ook sluit deze aan bij het advies van de Welstands- en Monumentencommissie. Twee leden van de adviescommissie Kunst In Openbare Ruimte (KIOR) adviseren hierbij ook niet langer te proberen de vlam na te bootsen, maar om te zoeken naar een nieuwe, eigentijdse toevoeging of kunstzinnige oplossing.

1.2 De voorgestelde richting van het college vergt geen directe, aanvullende financiële middelen en ambtelijke capaciteit

Gelet op de beperkte beschikbaarheid van financiële middelen en ambtelijke capaciteit stelt het college voor om de verdere uitwerking van dit vraagstuk op dit moment niet afzonderlijk ter hand te nemen. Verdere uitwerking is mogelijk op het moment dat er een koppeling gemaakt kan worden met andere werkzaamheden in de directe omgeving van Minckelers (kop van de Boschstraat).

4. Alternatieven.

Om een duurzame herinvoering van de vlam te realiseren en om verschillende mogelijkheden met elkaar te kunnen vergelijken, is er een technisch haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. Een adviesbureau heeft het beeld geïnspecteerd en is aan de slag gegaan met dit onderzoek. De door de raad voorgestelde opties, maar ook andere opties, zijn technisch onderzocht.

Echter, de afweging tussen verschillende alternatieven kan niet gemaakt worden op basis van enkel technische aspecten. Het standbeeld is een Rijksmonument en vertegenwoordigt een bepaalde cultuurhistorische waarde. Het effect van de onderzochte alternatieven op (de cultuurhistorie van) het standbeeld moet worden meegenomen in de totaalafweging. Naast het technisch onderzoek is er daarom ook een cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd door de gemeente.

Uit het technische onderzoek blijkt dat een nieuwe verbrandingsvlam niet haalbaar is. Momenteel wordt aardgas aangeleverd via het bestaande aardgasnet. Voor andere brandstoffen moet er gasopslag zijn dichtbij het standbeeld. Wanneer we de opslagtank maandelijks zouden vullen, is er een tank benodigd van 3 meter lang en 2,5 meter in doorsnede. Ruimtelijk is dat op de Markt een zeer grote uitdaging, veiligheidstechnisch is dit niet haalbaar. Waterstof zou je kunnen realiseren met een lokale, mini-elektrolyser, maar het verbranden van waterstof resulteert in een doorzichtige, onzichtbare vlam. Het college is zich ervan bewust dat hiermee de wens van de raad om een duurzame verbrandingsvlam te realiseren komt te vervallen. Het college ziet echter geen reële mogelijkheden. Daarom is verder gekeken naar wat wél zou kunnen.

Op basis van beide onderzoeken zijn vier mogelijke varianten uitgewerkt, waarbij één variant de voorkeur van het college heeft. De beschrijvingen van de varianten, inclusief de kosten, de doorlooptijden en de technische en cultuurhistorische voor- en nadelen, zijn in bijlage 1 (onderaan dit document) uitgewerkt. Voor de volledigheid zijn de varianten voor de vlam hieronder kort opgenomen, alsook de voorgestelde richting van het college.

Mogelijke varianten

Optie A: Kunstzinnige, fysieke toevoeging

Optie B: Lichtkunst, fysieke toevoeging

Optie C: Virtueel, niet-fysieke toevoeging

Optie D: Huidige situatie handhaven zonder vlam

Aanvullend lange termijn perspectief bij bovenstaande opties

De motie richt zich op een duurzame herintroductie van de vlam van Minckelers. Uit het onderzoek naar die mogelijkheden komen andere opties naar voren die van toegevoegde waarde kunnen zijn om de cultuurhistorische beleving rondom Minckelers te versterken. Dit betreft het anders inrichten van de openbare ruimte rondom Minckelers met historische elementen, zoals de lantaarns, het groenperk en het hekwerk, die mogelijk op eigentijdse wijze zichtbaar kunnen worden gemaakt. Een dergelijke inrichting kan mogelijk bijdragen aan andere gemeentelijke doelstellingen, zoals het beperken van hittestress (vergroenen). Ook kan een “ensemble” bijdragen aan een betere bescherming van de aanwezige lantaarnpalen, die momenteel regelmatig worden aangereden. Of deze opties wenselijk zijn, moet op termijn integraal worden afgewogen in de planvorming over een toekomstige herinrichting van de markt.

Voorgestelde richting van college

Het college heeft een voorkeur voor variant D: ‘huidige situatie handhaven’, maar legt alle opties aan de raad voor in dit peilvoorstel. De vraag daarbij aan de raad is of ze de voorkeursrichting van het college deelt. Het college stelt voor om in de brede afweging die op termijn moet worden gemaakt omtrent de herinrichting van de markt, de omgeving van het beeld kan worden versterkt.

Alternatieven voor peilpunt 1:

- Ja, de raad onderschrijft de voorgestelde richting van het college.
- Nee, de raad stelt voor om 'variant X' uit te werken.
- Nee, de raad stelt voor om 'variant X' uit te werken, inclusief het op termijn onderzoeken of de omgeving van het beeld kan worden heringericht.

5. Financiën.

Indien de raad de voorkeursrichting van het college onderschrijft, heeft dit peilvoorstel geen directe financiële consequenties. Mocht de raad echter de voorkeur geven aan het uitwerken van een andere variant, horen daar de financiële gevolgen bij zoals beschreven in het document 'bijlage peilvoorstel'.

6. Vervolg.

Het college neemt de uitkomst van dit peilvoorstel mee in de verdere uitwerking van de motie. Na besluitvorming in het college, wordt de raad op de hoogte gebracht van dit besluit middels een raadsinformatiebrief.

7. Participatie

Bij de totstandkoming van dit peilvoorstel zijn cultuurhistorische aspecten besproken met de gemeentelijke erfgoedadviseurs, de Welstands- en Monumentencommissie (WMC) en de Commissie Kunst in de Openbare Ruimte (KIOR). Overige belanghebbenden zijn in deze fase niet betrokken, aangezien het voorstel uitsluitend is bedoeld om de voorkeursrichting van de raad te peilen.

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris a.i.,

De Burgemeester,

G.G.H.M. Haanen

W.A.G. Hillenaar

Bijlage 1

Motie

[Motie Vreemd PVM - Duurzame herinvoering vlam van Minckelers.pdf](#)

Opdracht uit motie

besluit het college op te dragen:

1. uiterlijk juni 2026 een concreet voorstel te presenteren voor een duurzame, permanente vlam van Minckelers, inclusief technische uitwerking, kostenraming en planning;
2. daarbij minimaal de opties waterstof, biogas/synthetisch gas en moderne lichttechnieken te betrekken;
3. de raad tussentijds (voor maart 2026) te informeren over de voortgang en de eerste resultaten van dit onderzoek;

Toezegging in RIB

Vanuit technisch oogpunt zijn zoals gezegd meerdere opties mogelijk. Vanuit cultuurhistorisch oogpunt zijn verschillende redeneerlijnen mogelijk. Het standbeeld heeft bijvoorbeeld niet altijd een vlam gehad, maar de vlam voegt wel belevingswaarde toe. Middels een peilvoorstel willen we de gemeenteraad betrekken bij het kiezen van de beste optie. Hiervoor willen we voor uw raad de komende tijd een drietal voorstellen uitwerken:

- Huidige verbrandingsvlam nabootsen met lichttechnieken.
- Verbrandingsvlam vervangen met kunstzinnig alternatief met 1) statische of 2) dynamische delen.
- Vlam uitlaten en virtueel aspect toevoegen, bijv. projectie via 1) website of 2) telefoon(camera).

Hierbij brengen we ook de kosten, doorlooptijden en de technische en cultuurhistorische voor- en nadelen in kaart. Zoals reeds eerder benoemd, kunnen de kosten per alternatief sterk variëren. Een inschatting per optie nemen we mee in het peilvoorstel, zodat uw raad dit mee kan wegen in de behandeling van het peilvoorstel. In september 2026 informeren we u over de voortgang van de motie en geven we meer duiding over het peilvoorstel, inclusief de datum van de raadsvergadering voor bespreking ervan. Hele RIB staat hier, inclusief technische analyse en cultuurhistorisch onderzoek: [RIB - Motie 'Duurzame herinvoering vlam van Minckelers'](#)

Doel van de peiling

- 1) Of de raad de voorgestelde richting van het college ondersteunt en, indien dat niet het geval is, welke richting de raad wenselijk acht.

Peilrichtingen

- Ja, wij onderschrijven de voorgestelde richting van het college.
- Nee, wij onderschrijven de voorgestelde richting van het college niet en geven de voorkeur aan het uitvoeren van variant A/B/C/D.
 - Optie A: Kunstzinnige, fysieke toevoeging
 - Optie B: Lichtkunst, fysieke toevoeging
 - Optie C: Virtueel, niet-fysieke toevoeging
 - Optie D: Huidige situatie handhaven zonder vlam

Aanvullend lange termijn perspectief bij bovenstaande opties

De motie richt zich op een duurzame herintroductie van de vlam van Minckelers. Uit het onderzoek naar die mogelijkheden komen andere opties naar voren die van toegevoegde waarde kunnen zijn om de cultuurhistorische beleving rondom Minckelers te versterken. Dit betreft het anders inrichten van de openbare ruimte rondom Minckelers met historische elementen, zoals de lantaarns, het groenperk en het hekwerk, die mogelijk op eigentijdse wijze zichtbaar kunnen worden gemaakt. Een dergelijke inrichting kan mogelijk bijdragen aan andere gemeentelijke doelstellingen, zoals het beperken van hittestress (vergroenen). Ook kan een “ensemble” bijdragen aan een betere bescherming van de aanwezige lantaarnpalen, die momenteel regelmatig worden aangereden.

Inleiding cultuurhistorische adviezen

Het toevoegen van een nieuw element aan een monument met een hoge cultuurhistorische en maatschappelijke waarde, vraagt om een zorgvuldige afweging. Een monument wordt niet aangepast voor een tijdelijke behoefte, maar voor de lange termijn. Iedere ingreep voegt een nieuwe laag toe aan de geschiedenis van het object en beïnvloedt hoe toekomstige generaties het monument ervaren, begrijpen en waarderen.

Het standbeeld van Minckelers heeft een hoge cultuurhistorische, maatschappelijke en belevingswaarde. Het monument herinnert aan een belangrijke Maastrichtse bijdrage aan de ontwikkeling van wetenschap, techniek en energie. Door zijn prominente ligging op de Markt neemt het bovendien een bijzondere plaats in binnen het stadsbeeld en het collectieve geheugen van Maastricht. De waardering betreft niet alleen het standbeeld zelf, maar ook de samenhang met de Markt, de lantaarns en de historische vlam.

De brandende vlam maakte geen onderdeel uit van het oorspronkelijke ontwerp uit 1904, maar is in de loop van de twintigste eeuw uitgegroeid tot een belangrijk onderdeel van de herkenbaarheid en beleving van het monument. Voor veel inwoners en bezoekers werd de combinatie van standbeeld en vlam het beeld van Minckelers op de Markt. Tegelijkertijd vertegenwoordigt ook het oorspronkelijke monument, zonder brandende vlam, een hoge cultuurhistorische waarde.

Bij de beoordeling van de verschillende opties gaat het daarom niet alleen om de technische uitvoerbaarheid, maar vooral om de vraag hoe een nieuwe toevoeging zich verhoudt tot de bestaande waarden van het monument. Daarbij zijn met name de relatie met Minckelers en de ontdekking van het lichtgas, de bijdrage aan de herkenbaarheid en belevingswaarde, de invloed op de monumentale uitstraling en ensemblewaarde, en de mogelijkheid om een nieuwe betekenisvolle tijds laag toe te voegen van belang.

De onderstaande opties zijn vanuit deze uitgangspunten beoordeeld. Daarbij staat niet de vraag centraal hoe de historische vlam zo nauwkeurig mogelijk kan worden vervangen, maar op welke wijze de betekenis, herkenbaarheid en belevingswaarde van het monument het beste kunnen worden ondersteund.

Algemeen cultuurhistorisch advies

Uitgangspunt voor een nieuwe toevoeging zou moeten zijn dat deze voortbouwt op de bestaande betekenis van het monument. Daarbij gaat het niet alleen om het standbeeld zelf, maar ook om de rol die de vlam door de tijd heen heeft gekregen in de herkenbaarheid en beleving van het monument. Een nieuwe toevoeging hoeft de historische situatie niet letterlijk te herstellen, maar dient wel een duidelijke relatie te hebben met het verhaal van Minckelers, zijn ontdekking en de betekenis van licht en energie.

De nieuwe toevoeging kan worden gezien als een eigentijdse laag in de geschiedenis van het monument. Daarbij ligt de kracht niet in een letterlijke reconstructie, maar in een zorgvuldige interpretatie die past bij deze tijd. Het succes daarvan is in belangrijke mate afhankelijk van de kwaliteit en ontwerpkraft van de uitwerking. Een geslaagde toevoeging maakt het verhaal van Minckelers opnieuw zichtbaar en draagt bij aan de herkenbaarheid van het monument. Zij kan ervoor zorgen dat inwoners en bezoekers even stilstaan, kijken en zich opnieuw met het verhaal van de plek verbinden. Daarmee blijft het monument niet alleen herinneren aan een historische uitvinding, maar ook een herkenbaar en betekenisvol punt in de stad.

Per peilrichting wordt er een cultuurhistorisch advies gegeven. Dit advies is afgestemd met de Welstands- en Monumentencommissie (WMC) en de commissie Kunst In Openbare Ruimte (KIOR).

De WMC volgt hierin volledig het bovengenoemde, cultuurhistorisch advies van de gemeente. Twee KIOR-leden adviseren hierbij ook niet langer te proberen de vlam na te bootsen, maar om te zoeken naar een nieuwe, eigentijdse toevoeging of kunstzinnige oplossing.

Optie A: Kunstzinnige, fysieke toevoeging

Beschrijving

Een optie is om de verbrandingsvlam te vervangen door een kunstzinnig alternatief. Dit kan zowel met statische of dynamische delen. Het huidige beeld is in brons gegoten. Het statische (= niet bewegende) alternatief kan bijvoorbeeld een geboetseerde vlam zijn, ook in brons gegoten. Een dynamisch alternatief bootst met een bewegende vlamdelen een echte vlam na.

Illustratieve voorbeelden

Figuur 1: Voorbeeld van statische vlam, in brons gegoten.
Bron: [Bronzen Beeldje - Het eeuwige vuur in brons \(335.1\) | Dé voordeligste Bronzen Beelden Winkel van NL en BE](#)

Figuur 2: Voorbeeld van dynamische vlam met bewegende delen. Gemaakt door BATSittard in de uitvoering van het technische onderzoek.

Technische voor- en nadelen

- Er moet goed bekeken worden hoe de nieuwe vlam aan het beeld bevestigd wordt.
- De statische variant brengt beperkt onderhoud en geen energiekosten met zich mee.
- De dynamische variant brengt aanvullend onderhoud en beperkte energiekosten met zich mee. Voor een dynamisch alternatief zal ook een elektriciteitsaansluiting in de toorts benodigd zijn. Er is een aansluiting aanwezig in de sturingskast onder het bankje. Of de elektriciteitsaansluiting voldoet aan de huidige regelgeving is onbekend.
- De huidige elektriciteitskabel in de toorts is erg dun. Er moet blijken of deze kabel dik genoeg is voor dit alternatief. Wanneer dit niet het geval is, kan er geprobeerd worden een elektriciteitskabel door de dan “loze” gasleiding te trekken. Of dit mogelijk is, moet ook blijken tijdens de uitvoering.
- Ook brengt de dynamische variant onderhoud en energiekosten met zich mee, vooral de bewegende delen in de dynamische variant brengen meer risico op technische problemen en verhoogde onderhoudskosten met zich mee.

Cultuurhistorische advies

Een statische toevoeging sluit goed aan bij de monumentale uitstraling van het standbeeld en kan op een duurzame wijze verwijzen naar de historische vlam. Hiermee blijft een belangrijk onderdeel van het herkenbare beeld van Minckelers behouden, zonder dat een nieuw element gaat concurreren met het monument zelf. Nadeel is dat de belevingswaarde van een werkelijke vlam, die juist wordt gewaardeerd vanwege licht, beweging en zichtbaarheid, slechts beperkt kan worden teruggebracht. De cultuurhistorische meerwaarde van deze optie hangt daarom vooral samen met de kwaliteit van het ontwerp en de mate waarin aansluiting wordt gezocht bij de artistieke kwaliteit van het beeld, de historische context en de persoon Minckelers.

Cultuurhistorisch advies - statisch

Vanuit cultuurhistorisch perspectief is een statische toevoeging een aanvaardbare oplossing. De optie respecteert de monumentale uitstraling van het standbeeld, maar brengt de beleving van de historische vlam beperkt terug. De uiteindelijke kwaliteit staat of valt daarom met de ontwerpkracht van de toevoeging.

Een dynamische toevoeging kan de zichtbaarheid en herkenbaarheid van het monument vergroten doordat beweging een deel van de beleving van de historische vlam terugbrengt. Daarmee wordt aangesloten bij het iconische beeld van Minckelers met brandende vlam, zoals dat zich in de tweede helft van de twintigste eeuw heeft ontwikkeld. Tegelijkertijd neemt de afhankelijkheid van techniek, onderhoud en beheer toe. Ook vraagt een dynamisch element om een zorgvuldige vormgeving, zodat het standbeeld van Minckelers het belangrijkste onderdeel van het monument blijft en de historische betekenis van het lichtgas voldoende herkenbaar blijft.

Advies - Dynamisch

Vanuit cultuurhistorisch perspectief wordt deze optie negatief beoordeeld. De meerwaarde is sterk afhankelijk van de ontwerpkracht, terwijl het risico groot is dat een dynamische toevoeging afbreuk doet aan de monumentale uitstraling van het standbeeld. Een te theatrale of decoratieve uitwerking kan het monument een ongewenst attractiekarakter geven en de aandacht afleiden van de historische betekenis van Minckelers en zijn ontdekking.

Kosteninschatting

De kosten worden uitgesplitst in investeringskosten en jaarlijkse operationele kosten.

	Statische variant	Dynamische variant
<i>Investeringskosten</i>		
Ontwerpkosten	€2.500 - €5.000	€2.500 - €5.000
Realisatiekosten	€5.000 - €7.500	€7.500 - €10.000
Installatiekosten	€1.000 - €2.500	€2.500 - €5.000*
<i>Operationele kosten per jaar</i>		
Energiekosten	-	€100 - €250
Onderhoudskosten	-	€500 - €1.000**

*een belangrijk verschil tussen de installatiekosten voor de statische en dynamische variant, zit hem in het feit dat de dynamische variant een (conform de huidige regelgeving voldoende) stroomaansluiting in de toorts vereist.

**De roterende delen brengen door de bewegende delen een risico voor technische problemen mee.

Beleving

De statische variant creëert beleving door een permanente, zichtbare verwijzing naar de historische vlam. Hoewel er geen licht- of bewegingseffect aanwezig is, kan een kunstzinnig vormgegeven vlam de herkenbaarheid van het monument vergroten en bijdragen aan de uitstraling van de locatie.

De dynamische variant creëert beleving door beweging toe te voegen aan het monument. Hierdoor ontstaat een levendiger uitstraling die kan refereren aan de dynamiek van een vlam. De beleving is daarbij vooral zichtbaar overdag, terwijl lichttechnische oplossingen juist in de avond- en nachturen een sterker visueel effect kunnen hebben.

Doorlooptijd

Geschatte doorlooptijd is 8-12 maanden.

Optie B: Lichtkunst, fysieke toevoeging

Beschrijving

Er zijn meerdere lichttechnieken te bedenken. Voor laser toepassingen of hologrammen is er een medium nodig waarop het licht weerkaatst. Dus er moet rook of iets dergelijks worden toegevoegd. Door complexiteit en beperkte zichtbaarheid, sluiten we deze opties uit. Hierom focussen we met deze optie op een kunstmatige vlam op basis van een LED-lamp, gemaakt door een lichtkunstenaar.

Illustratieve voorbeelden

Figuur 3: Voorbeeld vlam op basis van LED-lamp.

Bron: <https://www.bol.com/nl/nl/p/e14-knipperende-vlam-lamp-perfect-voor-luchters/9300000008227592/>

Technische voor- en nadelen

- Er moet goed bekeken worden hoe de nieuwe vlam aan het beeld bevestigd wordt.
- Ook voor deze variant zal een elektriciteitsaansluiting in de toorts benodigd zijn. Er is een aansluiting aanwezig in de sturingskast onder het bankje. Of de elektriciteitsaansluiting voldoet aan de huidige regelgeving is onbekend.
- De huidige elektriciteitskabel in de toorts is erg dun. Er moet blijken of deze kabel dik genoeg is voor dit alternatief. Wanneer dit niet het geval is, kan er geprobeerd worden een elektriciteitskabel door de dan "loze" gasleiding te trekken. Of dit mogelijk is, moet ook blijken tijdens de uitvoering.
- Deze variant brengt beperkt onderhoud en beperkte energiekosten met zich mee.

Cultuurhistorische advies

Een kunstmatige vlam op basis van LED-verlichting kan de zichtbaarheid en herkenbaarheid van het monument versterken, met name in de avonduren. Tegelijkertijd biedt deze techniek ruimte voor een eigentijdse artistieke interpretatie van de historische vlam. Daarmee wordt voortgebouwd op het iconische beeld van Minckelers met brandende vlam, zoals dat in de tweede helft van de twintigste eeuw is ontstaan. Daar staat tegenover dat de relatie met de oorspronkelijke uitvinding van het lichtgas minder direct wordt, doordat de nadruk verschuift van een werkelijke vlam naar een artistieke verbeelding van licht.

De cultuurhistorische meerwaarde van deze optie wordt daarom in belangrijke mate bepaald door de kwaliteit van het ontwerp en de mate waarin een relatie wordt gelegd met Minckelers, zijn ontdekking en de geschiedenis van het monument.

Een lichtkunstwerk vraagt daarnaast om technische installaties, beheer en periodieke vervanging van onderdelen. Ook is een zorgvuldige vormgeving van belang, zodat het lichtobject het standbeeld ondersteunt en niet de aandacht van het monument overneemt.

Advies

Vanuit cultuurhistorisch perspectief biedt deze optie weinig tot geen meerwaarde. De relatie met de uitvinding van Minckelers is zwak en het risico is groot dat het lichtobject gaat concurreren met het standbeeld. Hierdoor kan afbreuk worden gedaan aan de historische betekenis en de waardigheid van het monument.

Kosteninschatting

De kosten worden uitgesplitst in investeringskosten en jaarlijkse operationele kosten.

	Statische variant
<i>Investeringskosten</i>	
Ontwerpkosten	€2.500 - €5.000
Realisatiekosten	€7.500 - €10.000
Installatiekosten	€2.500 - €5.000
<i>Operationele kosten per jaar</i>	
Energiekosten	€100 - €250
Onderhoudskosten	€100 - €250

Beleving

Deze variant creëert zichtbare beleving, door het uitstralen van licht. Dit belevingsaspect vormt een directe link met de herkenbaarheid van de (later toegevoegde) verbrandingsvlam. Echter is de variant daarbij vooral zichtbaar in de avond- en nachturen, omdat het licht dan een sterker visueel effect heeft.

Doorlooptijd

Geschatte doorlooptijd is 8-12 maanden.

Optie C: Virtueel, niet-fysieke toevoeging

Beschrijving

Als we een virtueel aspect toevoegen, betekent dit dat de huidige vlam of een nabootsing ervan niet fysiek terugkeert. Het virtueel nabootsen van de vlam kan op twee manieren.

De eerste manier is via een website en een fysiek aanwezige QR-code bij het beeld. Er kan relatief gemakkelijk een website worden opgezet met beschrijvingen van de uitvinding van JP Minckelers en foto's van de eerdere verbrandingsvlam. Door een QR-code te plaatsen op bijvoorbeeld een nieuw te plaatsen informatiebord, kunnen bezoekers direct worden doorgelinkt naar de webpagina en zo méér informatie lezen over Minckelers én ook via foto's zien hoe de vlam er heeft uitgezien.

De tweede manier is via augmented reality (AR) en een fysiek aanwezige QR-code bij het beeld. Bij AR wordt de fysieke wereld verrijkt met digitale elementen, die zichtbaar zijn via bijvoorbeeld een telefooncamera. Bij het beeld van Minckelers is er dus fysiek geen vlam aanwezig, maar kunnen passanten de vlam via hun telefoon in beeld brengen, wanneer ze een QR-code hebben gescand.

Illustratieve voorbeelden

De website van Maastricht Marketing kan als voorbeeld gebruikt worden: [Minckelers met de vlam | Standbeeld op de Markt in Maastricht | Maastricht](#).

Figuur 4: Augmented reality (AR) voorbeeld. Bron:

https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=U7osOrUn&id=304422265B67C4E4E1C0401908E850F497EEEE5E&thid=OIP.U7osOrUnVemb-b1bWVa0fQH8&mediaurl=https%3a%2f%2fimages.ctfassets.net%2f7u70o31dp49%2f1jcTAQwcvdMFJCGQBWJQU%2f6181a63ce590e32feb6c4002a408e0f7%2f3d-projection-dinosaurs-street-with-smart-phone-augmented-reality-technology-concept__1_.jpg&cdnurl=https%3a%2f%2fth.bing.com%2fth%2fid%2fJR.53ba2c3ab52755e99bf9b25b5956b47d%3frik%3dXu7ul%252fRQ6AgZQA%26pid%3dimgRaw%26r%3d0&expw=4016&expw=6016&q=augmented+reality+maastricht&FORM=IRPRST&ck=0696DFBB63B99C9D0E91FD95A9FF759A&selectedIndex=18&itb=0&ajaxhist=0&ajaxserp=0

Technische voor- en nadelen

- Het maken van zowel de website als de QR-code is iets wat technisch mogelijk is. Tegelijkertijd kunnen beiden intern binnen de gemeente ontwikkeld worden. Echter, doordat de QR-code gemakkelijk fysiek bereikbaar moet zijn, kan de code gemakkelijk beklad en beplakt worden. Hierdoor werkt de QR-code niet meer en moet hij ofwel schoongemaakt óf vervangen worden. Dit geldt voor beide scenario's. Ook biedt een QR-code de mogelijkheid om bij te houden hoe vaak deze gescand wordt door gebruikers.
- Het maken van zowel de AR-toepassing als de QR-code is iets wat technisch mogelijk is. Na installatie kan het systeem ook zelfstandig functioneren. Wel moet de AR-omgeving op online infrastructuur blijven draaien, wat "hostingskosten" met zich meebrengt.
- De AR-omgeving biedt de mogelijkheid om ook andere aspecten toe te voegen dan enkel de vlam, zoals bijvoorbeeld een persoon die informatie geeft over het standbeeld.

Cultuurhistorische advies

Een virtuele toevoeging biedt de mogelijkheid om het verhaal van Minckelers, zijn uitvinding en de geschiedenis van de vlam zichtbaar te maken zonder fysieke wijzigingen aan het monument. Met name een website of AR-toepassing kan aanvullende informatie bieden die met een fysieke vlam niet of slechts beperkt kan worden overgebracht. Daarnaast blijft het monument zelf onaangetast of kan hersteld worden naar de oorspronkelijke situatie met geweesloop.

Daar staat tegenover dat een virtuele vlam niet zichtbaar is als onderdeel van het monument zelf. De herkenbaarheid, iconische waarde en zintuiglijke beleving van de historische vlam keren daardoor niet terug in de openbare ruimte, maar zijn afhankelijk van de actieve deelname van bezoekers via een telefoon of QR-code.

Een virtuele toepassing biedt vooral kansen voor informatieoverdracht en educatie. De relatie met de uitvinding van Minckelers kan hierdoor juist expliciet worden gemaakt. De bijdrage aan de beleving van het monument en de herkenbaarheid van de historische vlam is daarentegen beperkter, omdat de toevoeging geen vast onderdeel vormt van de fysieke verschijningsvorm van het monument.

Advies

Vanuit cultuurhistorisch perspectief is dit een positieve optie. De monumentale waarden blijven onaangetast, terwijl tegelijkertijd ruimte ontstaat om de verschillende tijdslagen en het verhaal van Minckelers te vertellen.

Kosteninschatting

De kosten worden uitgesplitst in investeringskosten en jaarlijkse operationele kosten.

	Website	Augmented reality (AR)
<i>Investeringskosten</i>		
Ontwerpkosten	€0-€500	€5.000-€7.500
Realisatiekosten	€500	€5.000-€7.500
Installatiekosten	€1.000 - €2.500	€1.000 - €2.500
<i>Operationele kosten (per jaar)</i>		
Energiekosten	-	€?*
Onderhoudskosten	€100-€250	€500 - €1.000**

*De "online hosting" voor AR brengt indirect energiekosten met zich mee, omdat dit op een intern of extern datacenter moet draaien.

**Hogere onderhoudskosten omdat er om x aantal jaar software updates benodigd zijn.

Beleving

De beleving is enerzijds minder doordat er geen vlam meer zichtbaar is. Anderzijds creëert de website juist een omgeving waar men méér kan leren over de geschiedenis van JP Minckelers. Het informatiebordje maakt deze informatie toegankelijker voor het passerende publiek. De AR-variant is toegankelijk voor bezoekers die beschikken over een smartphone en bereid zijn de toepassing te gebruiken. Hierdoor is de beleving tegelijkertijd minder toegankelijk dan bij fysieke oplossingen.

Doorlooptijd

Website: 3-6 maanden

Augmented reality: 8-12 maanden

Optie D: Handhaven van de huidige situatie zonder vlam.

Geen vlam is ook een optie.

Cultuurhistorische advies

De optie om geen nieuwe toevoeging aan te brengen heeft als voordeel dat het monument behouden blijft zonder nieuwe fysieke, technische of visuele ingrepen. Hierdoor blijven de monumentale waarden van het standbeeld onaangetast.

Daar staat tegenover dat een belangrijk onderdeel van de huidige waardering van het monument, namelijk de herkenbaarheid, iconische waarde en beleving van de brandende vlam, niet wordt hersteld. De vlam heeft zich in de tweede helft van de twintigste eeuw ontwikkeld tot een wezenlijk onderdeel van het beeld van Minckelers en speelt een belangrijke rol in de maatschappelijke waardering van het monument.

Toch is de huidige situatie niet volledig historisch authentiek. De bestaande toorts is aangebracht als vervanging van de oorspronkelijke geweerloop waarmee werd verwezen naar het experiment van Minckelers. Nu de vlam niet meer brandt, heeft de toorts haar oorspronkelijke functie verloren en blijft een object over dat slechts beperkt aansluit bij de oorspronkelijke artistieke kwaliteit en betekenis van het beeld.

Advies

Vanuit cultuurhistorisch perspectief is deze optie positief, mits zij gepaard gaat met herstel van de oorspronkelijke situatie. Daarbij verdient het aanbeveling de huidige toorts te vervangen door een reconstructie van de oorspronkelijke geweerloop. Hiermee wordt beter aangesloten bij de historische betekenis, de oorspronkelijke vormgeving en de artistieke kwaliteit van het standbeeld.

1904

2026

Figuur 5:

https://beeldbank.historischcentrumli mburg.nl/detail.php?nav_id=0-1&index=5&imgid=1996113&id=232590

Figuur 6: Huidige situatie

Aanvullend lange termijn perspectief bij bovenstaande opties

De motie richt zich op de duurzame herintroductie van de vlam. Uit de cultuurhistorische analyse blijkt echter dat de betekenis van het monument niet uitsluitend is gelegen in de vlam, maar in het hele ensemble van standbeeld, sokkel, lantaarns en (groen)inrichting van de directe omgeving.

Vanuit erfgoedperspectief verdient het daarom aanbeveling niet alleen naar de vlam te kijken, maar ook naar mogelijkheden om de ensemblewaarde van het monument te herstellen en te versterken. Historische foto's laten zien dat het standbeeld oorspronkelijk onderdeel uitmaakte van een zorgvuldig vormgegeven aanleg met groen, hekwerk en karakteristieke gaslantaarns. Door latere wijzigingen is deze samenhang (deels) verloren gegaan.

Het herstel van onderdelen van deze oorspronkelijke opzet, al dan niet in een eigentijdse vormgeving, kan bijdragen aan een sterkere presentatie van het monument en het verhaal dat het vertelt. Daarbij liggen de grootste kansen niet bij het standbeeld zelf, maar bij de inrichting van de omgeving en de vormgeving van de lantaarns. Juist de lantaarns zijn direct verbonden met de ontdekking van het lichtgas en vormden van oorsprong een essentieel onderdeel van het ensemble. Omdat deze door de tijd heen al meerdere malen zijn aangepast, bieden zij bovendien ruimte voor eigentijdse toevoegingen / aanpassingen zonder dat de monumentale waarde van het standbeeld wordt aangetast.

Figuur 1: Foto van Onthulling van het standbeeld van J.P. Minckelers uit 1904
https://beeldbank.historischcentrumlimburg.nl/detail.php?nav_id=1-1&index=3&imgid=1997182&id=214799

Herstel van het ensemble betekent daarbij niet noodzakelijk een letterlijke reconstructie van de historische situatie. Het biedt juist de mogelijkheid om voort te bouwen op de bestaande geschiedenis en een nieuwe tijdslaag toe te voegen. Waar de historische vlam en de verschillende technische alternatieven zich vooral richten op het terugbrengen van een verdwenen element, maakt een versterking van het ensemble het mogelijk het monument als geheel opnieuw betekenis en samenhang te geven.

Daarnaast kan een herinrichting bijdragen aan actuele ambities op het gebied van vergroening, verblijfskwaliteit en klimaatadaptatie. Een duidelijker afgebakend ensemble kan bovendien helpen om het huidige probleem van aanrijdingen van de lantaarns te voorkomen. De nieuwe tijdslaag kan bijvoorbeeld de huidige energietransitie verbeelden en daarmee een eigentijdse betekenis toevoegen aan het monument. Tegelijkertijd blijft de historische relatie met Minckelers en zijn ontdekking centraal staan.

Cultuurhistorische advies

Vanuit cultuurhistorisch perspectief verdient herstel en versterking van het oorspronkelijke ensemble de voorkeur. De grootste kansen liggen daarbij in het versterken van de relatie tussen het standbeeld en de lantaarns, die van oorsprong het verhaal van het lichtgas vertelden. Een eigentijdse verbeelding van het lichtgas in de lantaarns kan deze historische samenhang herstellen en tegelijkertijd een nieuwe tijdslaag toevoegen, bijvoorbeeld in relatie tot de huidige energietransitie.